Тоді була чудесна весна. Рання, тепла така, як у нас на Україні. Не вірилось якось, що я на півночі, в далекій Казані,— здавалося, що живу я в Андрусівці десь на Київщині. Гарно там по весні: кругом ліси, без краю ліси — море зелени, море квітів...

І місто нічого: садів багато, річка Казанка, Волга недалеко... Просто краса. Одне тільки погано — сумно страшенно було. Не всім, звичайно, а мені. Жодної тобі знайомої людини, ні з ким поговорити, порадитися. А командировка затримувала — місяць, за ним і два проходили. Удень ще й нічого, а ввечері — просто біда, хоч забігай. Правда, ходив у театр, кіно, більше ж за все в сад "Російська Швейцарія". Хороший сад, великий, затишний. Заберуся в нього, як відчиниться,— і до самої півночи. Годинами цілими блукав алеями, лазив по яругах, купався, а коли смеркало, сідав за столом у читальні й брався за журнали.

Раз, отак читаючи, помітив я, що проти мене сіла якась дівчина. З першого ж погляду вона видалась мені страшенно знайомою:

Де я її бачив?

Обережно оглянув її вдруге, пробіг поглядом по її обличчю, постаті___

Ні, таки справді десь я її бачив... От тільки — де ? . .

Я перебрав у пам'яти всіх своїх знайомих, товаришів^— і нічого не міг пригадати. А образ так і стояв перед очима, був навіть якимсь рідним, близьким.

Коли — не — коли п дівчина поглядала в мій бік. По виразу очей, трохи примружених, помітно було, що вона теж ніби щось пригадує. Звичайно, і шипі дівчата на мене поглядали, багато ж їх сиділо в читальні. Але вона якось особливо це виявляла.

Потім у театрі почалася вистава. Всі з читальні посунули туди. Як навмисно, моє місце пришилося майже поруч із нею. Наші переглядування не припинилися і тут, особливо підчас дії, в напівтемряві. Цс мене нарешті заінтригувало. В антракті я наважився підійти до неї й заговорити ... і не насмілився. Взагалі хлопчина з мене не такий уже й соромливий,

але тоді — як зав'язало. Не міг — та й годі___Не знаю,

як другим, а мені так завжди буває: доки до дівчини ставлюся байдужно, дотн й поводжуюся просто, по —товариському. Варто ж мені подумати: "ех, гарна дівчина" — як де й сором візьметься ...

Так і не довідався я в той вечір, хто вона. Виходили з саду теж майже поруч, потім вона праворуч, я ліворуч, і нічна темрява розрізнила нас. Довго дівчина не давала мені заснути : стояла в очах і муляла мозок. В сотий раз перебрав у пам'яті всіх, кого тільки міг пригадати з самого дитинства — таємниця лишалася нерозгаданою...

А другого дня, як тільки відчинився сад, я вже сидів у читальні й розглядав журнали. Іменно розглядав, бо очі, увага вся блукали кругом по читальні, бігали по алеях — тукали знайомого обличчя. Мені чомусь здавалося, що вона обов'язково прийде. Певен був у цьому — вона ж зиркала на мене, вона цікавилася, це факт...

Але її не було. Не було того вечора, не було і другого, і четвертого. Можливо, на цьому б і кінчилася ця історія, коли б не один випадок.

Раз, перебираючи в чемодані речі, натрапив я на одну фотографію — Звичайну фотографію одної дівчини. Серце мені раптом хутко забилося...

Не може бути ?.. Вона ж москвичка...

Сидів над чемоданом і не вірив своїм очам. Не міг просто припустити: фотографія й моя нова знайома — як дві краплі води — Ті самі очі, ніс, брови. Перевертаю на другий бік карточку — впадаю в очі: "Дорогому й далекому Андрієві на згадку. О ля."

Так, це вона, це її фотографія. Але як давно-давно це було... Минуло, мов сон...

...Я тоді закінчив авіяційну школу. Був V стані молодого теляти, що його вперше випустили на пашу: бігав, гуляв, закохувався, а більш за все мріяв. Мене не задовольняло все реальне, хотілося чогось більшого, незвичайного. Захоплювався всім, чим хочете, аби незвичайним. Створював в уяві цілі фантастичні картини, історії. Літав поза хмарами, вишукуючи об'єктів для своїх ілюзій. Одним із них, звичайно, була дівчина — сильна, здорова, обов'язково фізкультурниця і гарненька, само собою...

Для досягнення цього я втручався в різні аван-турні історії, блукав по клубах, фізкультурних гуртках —■ скрізь, де були дівчата, де б можна було знайти щось незвичайне. Тому не буде дивною й ця історія.

Якось, розглядаючи фізкультурницький журнал, мені впала в очі одна фотографія. На ній була зфотогра-фована одна ще зовсім молода дівчина, миловида така, середнього зросту. Стояла на фоні моря й мрійно дивилася кудись у далечінь. Я аж затрясся від радостп :

"Невже нарешті я її знайшов?.. Невже мої мрії переходять у дійсність?.."

І потім по хвилі:

"Але хто вона ? .. Відкіля ?.."

Внизу під фотографією був підпис: "О. Іванова. 19 літ. Переможець на останніх змаганнях по бігу та плаванню". І більш нічого. На цьому радість моя, Захоплення впиралися в глуху стінку. Можливість хвилину тому назад стала ілюзією.

Одначе, що таке неможливість ? Ср^нда! Нема нічого в світі неможливого. Роздумую — і виходить гаки так. Сідаю до столу н пишу такого листа.

"Шановна товаришко Іванова! Пробачте за нахабство, але прошу трошки уважности й читайте далі. Одержавши цього листа, Ви, певно, зрадієте, подумаєте, що це від батька, матери, може, любого (коли він у Вас є^і, і потім, прочитавши перші рядки, втупете незрозуміло очі й промовите: "Що за-р.рунда?!.".

Прошу не дивуватися й читати далі. Від цього-Ви ні постарієтесь, ні похудієте — лишитеся такою,, як є... Перше, що прийде вам на думку, цс: "Хто* цей ідіот? Відкіля? І чого йому треба?..".

Почну по порядкові: хто я ?

Я військовий літун. Років мені двадцать три. Високий на зріст, не поганий на вроду (принаймні,, так дівчата говорять). Позапартійний. Люблю театр,, кіно, фізкультуру. Взагалі багато дечого люблю, але про це хай другим разом ...

Відкіля ?

Гляньте зверху на конверта: там з штамп нашої поштової контори. Добавте ■— Енський авіозагін — Суде моя адреса.

І чого мені треба ?..

Це найголовніше... Чорт його знаю, чого мені

треба___ Знаєте, важко про це написати. Треба.

знати добре людину, до якої пишеш, її характер, вдачу, особливості. Вас же я абсолютно не знаю. Не бачив, не чув, навіть імени не знаю... Знаю тільки одне —Ви мені подобаєтеся, і це для мене все.

Думаю, що й я Вам сподобаюся. Я чомусь певен у цьому. Чому певен, узнаєте потім, з другого листа, і тоді скажете, що я мав рацію...

Ще одне: нас зараз розрізняють півтори тисячі верстов, але що вони значать?..

А тепер — на все добре! Ще раз пробачте за ■нахабство і... пишіть. Мовчання Ваше буде знаком, що Ви мене я чорту послали. Відповідь же сами розумійте.

З пошаною. Андрій Сергієнко".

Далі я чспурнеиько загортаю листа, вкладаю в конверта і пишу адресу на ім'я редакції фізкультурного журналу з проханням передати такій-то. Тиждень чекав відповіді!, як закоханий зустрічи з милою. Навіть їв менше, як завжди. Потім потроху почав забувати, і нарешті стало зовсім байдуже:

"І грець тебе бери! Значить, буза, звичайнісінька обивателька..."

Коли ж ні — на десятий чи одинадцятий день приносить листоноша:

— Розпишіться, рекомендований!

Хутко розписуюсь, розриваю конверта. В ньому невеличкий папірчик, густо списаний рівним жіночим .почерком.

"Шановний Андрію!

Як мені здалося, своїм листом Ви хотіли мене оголомшитн: от, мовляв, який я оригінал. А між тим—нічого оригінального в ньому немає. Инакшими словами—просто буза (найшло, як то кажуть). З Другого боку, Ви мені подобаєтесь. Чомусь мені думається, що Ви свій хлопець. (Свій — в сучасному розумінні). Пишіть, буду відповідати. Гадаю, ні Вам, ні мені від цього не погіршаю. Тільки користь яка ?.. А втім, я зараз у відпустці — і час на відповідь знайдеться.

З пошаною. Оля Іванова.

P. S. Заздрю Вам: хотілося б бути на Вашому місці, щоб вільно розправити крила. На землі так тісно ...

О.".

Звичайно, ио цьому мої сумніви у відношенні до неї де й поділися. В другому листі я вяіе" й фотокартку їіі послав. Вона теж не забарилася — прислала аж дві. Через місяць приблизно перейшли на "ти о і не инакте, як "любий", "дорога". Листування нарешті набрало вигляду зовсім інтимного, і раптом — все припинилося ... Слав — слав їй листи — відповіді! не було ...

___Гак, це вона. Це Оля. В цьому не може бути жодного сумніву. Але чого вона в Казані?.. Хоча чому тут дивуватися? Я в командировці — чому вона не може бути в командировці ? А мо, вийшла сюди заміж — теж нічого нема дивного...

І враз десь глибоко, десь усередині наче щось перевернулося, і по всьому тілі пройшла якась теплінь. Стало чомусь так рантом хороше й разом із цим безнадійно журно. Якась фотографія, наперу клаптик, розбудила в длші давно погаслу мрію — мою колишню ілюзію___Так давно наче було і так наче недавно___

Сидів довго так, не підводився. Хотілось сидіти так. і без краю сидіти... Нарешті раптом захотілося її побачити. Побачити зараз же, в цю хвилину. Для чого — не варто знати, аби побачити, побачити. Я хутко зодягаюсь, сідаю на першого візника і їду в місто. Не входжу, а влітаю до адресового столу й вимагаю дати довідку, де мешкає Іванова. Старий чиновник довго копається в книгах, лазить по різних шахвах і нарешті відповідаю, що такої и Казані немає. Я починаю сперечатися з ним, примушую його звову перекидати всі книги і все-таки без бажаних наслідків.

Я до самого вечора блукаю по вулицях міста, вдивляюся в лице майже кожній женщині, що проходить,

поруч___Потім стрімголов біжу в "Російську IIIвай-

царію", відтіль — у Панаєвськии сад, далі — в Ленінський, Державннськнй...

Олі ніде не було.

Через тиждень я з Казани виїхав. Сидів коло вікна у вагоні й журно дивився, як тікало на обрії місто. Поволі ховалися високі димарі фабрик, церкви з золотими банями. Довше білів перед очима кремль з високою Сумбековою баштою ... Потім і вони зникли.

А вкупі з ними зникла й Оля і, мабуть, назавжди ...

Да... Виїжджаючи з Казани, я написав до неї листа. На всякий випадок. Відіслав його на сі ару адресу. Відповіди, звичайно, я не чекав, але хотілось напи-

•сати, заманулось так. Не хотілось якось, що б усе так глупо закінчилося. Листа написав із "душею" і досить таки сантиментально. Було на думці зачепити слабу жіночу струнку і таки продовжити гру. І

зачепив, але не ту, що хотілося, а зовсім протилежну. Чорним по білому вона відповіла.

"Дорогий Андрію! Залиште нарешті ерундистику. Ви вже, слава богу, не вісімнадцятилітній юнак, щоб займатися такими дурницями. Пробачте, що в

свій час я дозволила собі таку вільність___Але

всякій вільності буваю кран.

З привітом. Оля".

Харків Листопад 1927 р.